

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 20. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg12-shoot-idm140252802487696/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

TRE BREVE OM MIG SELV

psykosomatiske Forstaaelse af sit Jeg ikke er uden Skarpsyn. Og i moralsk Selvvurdering kan den nordiske Filosof maale sig med den franske.

Det andet Brev

I 1737 fik Holberg en autobiografisk Brevlejlighed. Han havde i Aarenes Løb forfattet en betydelig Mængde latinske Epigrammer og nu samlet dem i fem Afdelinger eller »Bøger« klar til Udgivelse. Der var øjensynlig Grundlag for et nyt Oplag af det første selvbiografiske Brev, og det var da rimeligt at supplere dette og fremlægge et anseligt Bind Mindre latinske Arbejder, Opuscula latina, som ogsaa omfattede Optryk af et lille Forsvarsskrift for dansk Videnskab, som en hollandsk Lærd, Pieter Burman, ikke syntes at have vurderet efter Fortjeneste.

Det andet Brev afviger ikke blot ved sin Korthed fra det første. Holberg fortæller om sin litterære Virksomhed, samt en Smule om sin Levevis; men lige ved Halvdelen af Brevet opfyldes af en samtidshistorisk Skildring. Holberg afmalder Københavns Brand 20.-22. Februar 1728, som tvang ham bort fra sit Logi i Købmagergade. Dette store Stykke har sin egen litterære Historie. Hos Plinius d. Y. har Holberg, som Kragelund har vist, fundet en Skildring af den lille asiatiske By Nicomedia's Brand (X, 33). Heraf lod Partier sig ordret benytte til Øjebliksbilledet af København i Flammer. Dette udførtes først i den Sørgetale, *Oratio funebris*, som Holberg 12. December 1730 holdt i Konsistorium over Frederik IV. Denne Tale blev, uvist hvorfor, først trykt 1746. Brandskildringen blev for betydelige Partiers Vedkommende overført til det nye Levnedsbrev. Maaske har kollegial Kappelstrid tilskyndet Holberg til at medtage sin retorisk udførte Ildebrand i en Publikation, der var bestemt for Udlandet. Hans gamle Medbejler *Peder Horrebow*, der var Professor i Astro-nomi, havde ved Branden lidt personlige Tab, ligesom Instrumenterne paa Runde Taarns Observatorium ødelagdes. Da Horrebow 1734-35 udgav *Basis Astronomiæ*,

INLEDNING

indflettede han heri (§§ 168-172) en dramatisk Skildring af Branden, da den uventet naaede hans Bolig og Observatoriet. Familien evakueres i Huj og Hast: »Tjenestepigerne sendes bort med otte Børn, hvoraf fire nøgne lige fra Sengen. Ammen gaar bort med den nyfødte paa Armen; paa Vejen kommer hun bort fra de andre og findes først efter tre Ugers Forløb«. Sammen med Hustruen, der lige er kommet op efter Fødslen, og sin ældste, sekstenaarige Søn, forsøgte Horrebøw at redde hvad reddes kunde. Holberg kendte udmærket Basis Astronomiæ. I sin Rektortale 1736 havde han, lidt ironisk maaske, prist Horrebøw for deri at have offentliggjort Ole Rømers berømte Tredagesobservationer (se VIII, S. 343-44).

Det tredje Brev

Selvbiografiens tredje Levering kom 1743 sammen med en ny Afdeling latinske Epigrammer, fremkaldt af Arbejdet med Jødiske Historie (1742).

Dette store Brev falder nu ogsaa, litterært, i forskellige Dele. Først den sædvanlige Beretning. Holberg overtog 1737 som Kvæstor Universitetets økonomiske Administration og fritoges til Gengæld for at holde Forelæsninger. Han udgav sin Kirkehistorie (1738), »som det ikke vilde være spildt Ulejlighed at oversætte«, samt sine Heltehistorier (1739), der ikke behøver udførlig Omtale, da Værket »er oversat til Tysk«. Men snart kommer han til Niels Klims underjordiske Rejse (1741), som faar en meget udførlig Behandling, skønt den i 1743 var tilgængelig for Ulandet, ikke blot i Originalens Latin, men i tysk, hollandsk, fransk og engelsk Oversættelse. Aarsagen er tydelig; Holberg vil vise, at en affejende Kritik af Originalen, der var fremkommet i Göttingen (Göttingische Zeitungen von gelehrten Sachen for 12. Juni 1741) var inspireret fra København eller skrevet dér (se S. 300). Anmelderen undrer sig ikke over, »hvis Rygtet ellers taler sandt«, at Salget af Bogen er forbudt i København. Hol-